

1490, calcat de l'it. *portante* 'pas de tror' [c. 1300]. *Portat* m. hapax de Víctor Català. *Portàtil* [1352, *DAG.*]; «fon aquí lo cardenal de Anglaterra, ja vestit dels vestiments sacerdotals per dir missa, ab un altar *portàtil* que portaven: e en la praderia pararen l'altar», JoMartorell (Ag. I, 124); Lacav.; «la orga és admirable en sas graves y sonores veus, que ocupa tota la paret ---, hi ha dos altres organets *portàtils* per las funcions de música», B. de Maldà (*Excurs.*, p. 8).

Portatiu (només com a tecnicisme de física, altrament gallicisme inútil per *portàtil*). *Portejar* en el sentit 'portar, dur (d'ací, d'allà) és un castellanisme inútil. *Portori* [*DTo.* 1647], d'aquí o de *port* i.

Aportar tant en cat. ant. com en fr. funcionava amb un valor d'aspecte determinatiu (en contraposició amb *portar*), però a diferència del francès, on *apporter*, en ús material, ha tendit sempre a expressar la idea de dur a la persona que parla, tant o més que a aquella de qui es parla, el català el reportava quasi sempre a la cosa o persona de què es parla.

Per a l'aspecte determinatiu en verbs en *a-*, V. el que diem sobre *atropar* en TROBAR: «Prégan los preveres per totz cristians, que Déus los *aport* a bona fi», *Homilies*, 8v10; «Sényer Déus, mon confort! / Jesucrist nos *aport* / a goig de Paradís!», versos finals del *Sermó*, l'obra cabdal de Cerverí de Girona; «dix B. Paratge a 'N G. Clerge que no's cuidare --- certs dels eretges, que él los *aportàs* a mort --- e respòs R. de Serres que si él o conseguie que él los *aportàs* a dexament ne a mort, que él lo pezejarie tot», declaracions pel procés dels heretges de Gósol, a. 1250 (PPujol, *DocVgUrg.*, 15.47, 15.50); «un frare lec li *aportava* tots jorns ració del covent», Llull (*Blanq.*, *NCl.* II, 30.5); «un sarraí de la Ila, qui havia nom Benaabet --- per un sarraí qui *aportà* una sua carta ---», Jaume I (§ 71, Ag., 115); «--- *aporta* al peccador lavors lo peccat perill de caure en peccat de desesperació, car --- pensa que Déus és felló contra ell entró a la mort», Eiximenis (*Terç* III, 144.25); «la angoxa que havia haüda de sa muller e la gran amor que li *aportava*», *Filla de Contastí* (*NCl.* XLVIII, 68); J. d'Olesa (infra, s. v. *gomportar*).

Us que encara no era mort en els segles baixos: «*aportar* lo combregar al malalt», «donar cartes a algú pera que les *aporte* a altre ---; portador segur o home propi ---», OPou (*ThPu.*, 241, 184). Però en certs casos l'ús de *portar* o *aportar* era indiferent: el copista de les *Lleg. Rim. Sev.*, que era més tardà que l'autor (de c. l'a. 1300) va canviar el text d'aquest, restituït gràcies al metre: «cridava fort, diu que va 'n part: / féu-se secretament *portar* l'enfant, c'avia fet amagar / ---» posant-hi *aportar* (v. 76). Això fa que partint de casos com «*aportava* l'aygua, en lo seu muscle, de luny, de dos millers ---», *L. d'Ajustaments*, S. xv (Bibl. Univ. Bna., 316v^o); o «*aportar* les naus remolcant ab ayuda de altres naus --» (*ThPu.*, 73).

Partint d'exemples com aqueixos, en els quals no queda clar si hi ha determinació o no, en la baixa època se li dóna també ús més o menys indeterminatiu: «nau de *aportar* gent, de *aportar* cavalls: hippago;

nau de *aportar* froment, nau de *aportar* lenya, nau de *aportar* carbó ---», «la llitera que *aporten* 6 o 8 homes --- escala de fust o de cordes que-s pot *aportar*: scala», «*aportar* lo esparver en la mà esquerra: gestare accipitrem ---», «--- estudiant --- anar a la eschola --- *aportar* los llibres: deferre libros; lo moço que *aporta* los llibres: capsarius», «*aportar* roba llarga ---; lo qui *aporta* roba llarga: togatus; robeta ---», OPou (*ThPu.*, 68, 90, 57, 177, 315).

En un mot, la decadència de la llengua literària feia que, des del segle XVI, el parlar de molts anés perdent l'esma de les distincions subtils, i el poble va abandonant, per tant, la forma *aportar* com a inútil, solament restant en alguns la voluntat de mantenir la forma *aportar* de la llengua tradicional, si bé no ho fan sense abusar-ne, per ultracorreció. Avui *aportar* només s'ha mantingut, a conseqüència d'aquest ús cultista, en els matisos tròpics o metafòrics, ideals: *aportar* una contribució econòmica (especialment béns matrimonials), adduir arguments etc.; la resta és gallicisme encara que hi hagin caigut eminents estudiosos. *Aportar* ni tan sols figura en Belvitges (només «*aportar-se*: se gerere») i Labèrnia només l'introdueix en el sentit de 'dur a un port' (suspecte de castellanisme); *aportament*; *aportant*; *aportació* [*Dfa.*]; *aportador*.

Comportar: freqüent des de l'Edat Mitjana sobretot en l'ús transitiu per a 'tolerar, suportar (moralment)': «Misser Napolí solia respondre a misser Matheu axí fort, con él li parlava, mas de poc de tems a ensà lo *comporta* ab gran reverència», doc. cancelleresc de 1305 (Finke, *Acta Ar.* III, 135). «--- Aquestes follies que-us lexau dir no procehexen de vós, mas del Duc vostre germà, e del Capità novell; per esta vegada yo les vos *comportaré*, ab que altra volta no-us hi torneu---. —*Comportau* a vós mateix o aquells que governau —dix lo Marquè—, e no *comporteu* a mi ni a negú altre ---; puix per grat no-u voleu fer --- és forçat que-y mesclarem força!»; «Tirant li volgué besar la mà, e tots los altres, mas ell no-u volgué *comportar*», JoMartorell; i en la imitació de Galba: «cinc dies continus durà lo combatre, e com los moros no-u poguessen *comportar*, per causa de la pudor dels cossos morts, trameteren missatges als cristians que-ls donassen treves» (Ag. II, 106; I, 115; IV, 30); «no *comporteu*, doncs, infinit, piadós, algun sperit immunde a la mia ànima, vostra, se acoste; la qual, a les vostres sagrades mans, que l'han feta, tornar la comane ---», Roís de Corella (fi de la *Vida de Sancta Anna*); «Vós triünphau, qu' ab molta leugeria, / l'infant nonat *aportàs* sens cansar, / qui 'l gran gigant Christophol, que'l tenia, / féu tremolar, / un tan gran pes no podent *comportar*», c. 1490 Jaume d'Olesa (JMBover, *BiEscrBal.* II, 13.7.9).

També en les formes tradicionals de llenguatge, després del 1500: «no-ls doneu la brida llarga, / que més vos respectaran: / las nits, a solas, / ni altrás horas, / no-ls *comporteu*», MilàF (*Romllo.*, ed. 1853, n.º 66). I fins avui en escriptors de llenguatge molt genuí, no sols del Princ. (com Ruyra) sinó de les Illes (Eiv.: